יכול יחלוץ גידין ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל והקטיר הכהן את הכל הא כיצד מחוברין יעלו פירשו אפי' הן בראש המזבח ירדו מאן תנא דשמעת ליה דאמר פירשו ירדו רבי היא דתניא [1]והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים אפילו א] פירשו ואלא מה אני מקיים [2]ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך [א]עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידין ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל המזבחה ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פירשו אפי' הן בראש המזבח ירדו: פירשו ב] לא יעלו [וכו']: אמר רבי זירא לא שנו אלא שפירשו כלפי מטה אבל כלפי מעלה ג] קרובי הוא דאקריבו לעיכול ואפילו ד] פירשו אמר רבה הכי קאמר [ב]לא שנו אלא שפירשו לאחר זריקה אבל פירשו קודם זריקה אתאי זריקה ושריתינהו אפי' למעבד מינייהו קתא דסכיני סבר לה כי הא [ג]דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר [3]לו יהיה בעולה ונאמר [4]לו יהיה באשם מה אשם [ד]עצמותיו מותרין אף עולה עצמות ה] מותרין מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לאשם שכן בשרו מותר לו יהיה יתירא ו] כתיב מתיב רב אדא בר אהבה [ה]עצמות קדשים לפני זריקה מועלין בהן ז] לאחר זריקה אין מועלין בהן ושל עולה מועלין בהן לעולם אימא [ו]ושל עולה פירשו לפני זריקה ח] אין מועלין בהן לאחר זריקה מועלין בהן לעולם ופליגא דר"א דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהם לאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין:

מתני' [ז][ח]וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר [ט]וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר [י]איברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר [כ]ומועלין בהן לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם [ל]כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש מקדש ט] [מ]כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך הכלים מקדשין:

גמ' ה"ד [נ]אי דאית בהו ממש אפילו לאחר חצות נמי אי דלית בהו ממש אפי' קודם חצות נמי לא לא צריכא

גמ' יכול יחלוץ. מצוה מוטלת עליו: **מאן שמעת ליה כו'.** ומתני' אליביה אתיא: **כלפי מטה.** דרך ירידה ומתרחקי מן המערכה: **כלפי מעלה.** לצד המערכה אין זו פרישות אלא קריבה אצל העיכול של אש: **ואפי' פירשו** ז]. נראה בעיני שחסר מן הגירסא ולמאי דגרס ה"פ ואפי' פירשו בתמיה יא] והא מחוברין יעלו הוא דקאמר: **לא שנו.** דקאמר פירשו ירדו ומיהו איתנהו בכלל קדשים אלא שפירשו לאחר זריקה דכיון דבשעת זריקה מחוברים הוו קובעתן זריקה למזבח וכי פירשו הוו להו קדשים פסולין: **אבל פירשו לפני זריקה.** דבשעת זריקה לאו בני מזבח היו אתאי זריקה ושריתינהו להדיוט: **למיעבד קתא דסכיני.** כי היכי דשריא בשר לגבי מזבח להכי קאי קשריא נמי עצמות למאי דקיימי והיינו הנאת כהנים כרבי ישמעאל: **לו יהיה בעולה.** עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונאמר לו יהיה באשם כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן [וגו'] לו יהיה: **מה אשם עצמותיו מותרין.** שהרי אף בשרו מותר ולאו משום נותר דכשריפה, לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב (ויקרא ז) והנותר מבשר הזבח וגו': **לו יהיה.** יתירא הוא דמצי למיכתב עור העולה אשר הקריב לכהן יב] לו יהיה למה לי: **עצמות קדשים.** הנאכלין כגון חטאת ואשם מועלין בהן דאין כאן שעת היתר לכהנים: **ופליגא דר"א.** אדרבה: **פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם.** דכיון דפירשו אינהו יג] לאו בני הקטרה נינהו לא אהני להו זריקה ובאיסורייהו קיימי: **פירשו לאחר זריקה לא נהנין.** מדרבנן ולא מועלין כרבי ישמעאל דגמר מלו יהיה דאשם ואשם פירשו לאחר זריקה הוא דבהדי בשר אישתרו יד] בזריקה לכהנים: **מתני' וכולן.** הנך טו] פסולין שעלו דתנן נמי ו] לא ירדו בין עצמות וגידים שהעלן מחובר ועכלתן האש: **שפקעו מעל המזבח.** לארץ: **לא יחזיר.** א"צ להחזיר: **קודם חצות יחזיר.** בגמרא [ע"ב] מפרש טעמא: **ומועלין בהן.** דאכתי בני מזבח נינהו: **ואין מועלין בהן.** דכיון דהוו להו כמעוכלין כדמפרש בגמרא [פו:] הוו להו דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו ח]: **גמ'** טז] **אי דלית בהו ממש.** שנשרפו כולן יז]:

בשרירי

מאן שמעת ליה דאמר פירשו ירדו רבי היא. ופי' רש"י ומתני' אליביה אתיא ור"י פי' כרבנן דוקא היא דמדקתני לא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו והא דאמרי רבנן והקטיר לרבות כו' ואפי' פירשו היינו פירשו ועודם על גבי המזבח והא דלא מוקי מיעוטא דועשית עולותיך הבשר והדם בירדו למטה משום דניחא ליה למנקט רבותא דאפי' בעודם ע"ג המזבח ממעט עיכולי גידים וה"ה דממעטי בלא עיכול אם ירדו למטה ופירשו: **עיכולי** עולה אתה מחזיר כו'. ולעיל בריש פירקין (דף פג:) דאיצטריך לרבויי פוקעין מהעולה היינו משום דמהכא לא ידעי' אלא בעודם על המזבח אבל למטה לא אי נמי כי היכי דלא נפקא ליה מאשר תאכל האש (ויקרא ו) משום דאיצטריך למעוטי עיכולי קטורת הכי נמי מקרא דהכא כיון דאיצטריך למעוטי עיכולי גידים ולית ליה הא דקאמר לעיל לאו ממילא שמעינן ליה והא דאיצטריך תרי קראי חד למעוטי קטרת וחד למעוטי גידים משום דאי מקרא דאשר תאכל האש לא הוה ממעטי' אלא עיכולי [קטורת] דליתיה על המזבח החיצון אבל עיכולי גידים לא ואי מקרא דהכא לא ממעטי' קטורת דבר הקרבה הוא דומיא דבשר ודם הלכך צריכי: **לא** יח] שנו אלא שפירשו כלפי מטה. פי' לצד חוץ אבל כלפי מעלה פי' לצד המערכה כך גירס' הקונטרס והברייתא קאי ויש ספרים דגרסי פירשו לא יעלו ואמתני' קאי ולא נהירא דמה שייך ביה קריבה לעיכול כיון שהוא למטה בקרקע ח] ועוד דבתר (א) הכי שקיל וטרי בפירושא דברייתא יט] ומ"מ אפסקיה: **אתיא** זריקה ושריתינהו **אפילו** למיעבד בהו קתא דסכיני. והא דאמר פ' לאוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) שופר של עולה לא יתקע פירש רבינו דאיירי שהפרישו לדמי עולה וכן של שלמים שהפרישו לדמי שלמים ודמי שלמים אין בהם מעילה כדאמרינן בפסחים פר' שני (דף כו.) הכא בבעלי שלמים עסקינן ט] מיהו לא ידענא מאי טעמא אפקי' ממשמעותיה לאוקומה בדמים דהא איכא לאוקומה כפירש מחיים או פירש קודם זריקה כל זמן שלא נזרק הדם אבל פירש לאחר זריקה לא מצי לאוקומה דבשלמים אין חילוק ואם כ] זריקה מתרת כפירש מחיים כא] ה"ה במחוסר כב] נמי כמו שמתרת הבשר דמ"מ ואם כן לתקוע נמי שרי. נ"ל: **מה** אשם עצמותיו מותרין. פי' בקונטרס שהרי אף בשרו מותר כל שכן עצמותיו והוא עצמו הקשה על פירוש זה לקמן פרק דם חטאת (דף נח.) דאמר כג] מהיקישא דזאת התורה מה אשם עצמותיו מותרין אף כל עצמותיו מותרין (ולא) ונפיק מלו יהיה (דעולה) כד] ופירש דמק"ו דבשר לא נפקי עצמות דאיכא למימר דלא התיר הכתוב אלא בשר הראוי לאכילה וא"כ על כרחין הא דפשיטא ליה באשם היינו משום דכתיב לו יהיה והא דנקט אשם טפי מחטאת אע"ג דבההוא קרא נמי כתיב חטאת דכתיב כחטאת כאשם תורה אחת להם לכהן אשר יכפר בו לו יהיה משום דעיקרא דקרא באשם נקטיה ועוד דלו יהיה כתיב לשון יחיד ואיכא לאוקומה באשם דסלק מיניה ומהיקשא דלקמן לא נפקא עולה כיון דאיכא לאוקומה בדברים הנאכלים דומיא דאשם ומיהו יש להסתפק למה לי ג"ש בעולה הא בגופיה נמי כתיב לו יהיה ומאי לדרוש למישרי עצמות ושמא הוה מוקמינא ליה לדרשא אחריתי: **ופליגא** דר' אלעזר דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם. כך גרסת הקונט' ויש ספרים שגורסין מועלין בהם עד זריקה ולההיא גרסא סיפא דמילתא הוא דפליגא דקאמר דלאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין וא"ת לרבנן דאית להו דאפי' פירשו יעלו אמאי אין מועלין וי"ל דהיינו פירשו קודם זריקה אבל כה] לאחר זריקה התירתם זריקה אם פירשו אי נמי לפי' ר' יצחק דלעיל אפי' פירשו לאחר זריקה וכגון שפירשו למטה דהא מילתיה דרבנן מיתוקמא בעודם על המזבח וא"ת דבמסכת תרומות (פי"א מ"ה) אמרי' גרעיני תרומה בזמן שמכניסן אסורין השליכן מותרין וכן עצמות קדשים בזמן שמכניסן אסורין השליכן מותרין כו] ופירש רבינו כז] דהתם איירי בעצמות קדשים הנאכלין דומיא דתרומה ויש עליהם עדיין בשר וקאמר דאם מכניסן ומצניען א"כ הוא מחשבן ואכתי שם קדשים עליהן ואסורין אבל משליכן בטל שם אוכל מינייהו וכן גרעיני תרומה איירי שיש עליהם אוכל ומיפרשא בענין זה: **וכולן** שפקעו מע"ג המזבח כו'. פירש בקונטרס דקאי בין אפסולין בין אגידים ועצמות ולפירושו הא דקתני במתני' לא יחזיר ובגמ' אמרינן דמשלה בהם האור יעלו איכא למימר דפקעו דמתני' היינו לאחר שנתעכלו קצת דומיא דאברים שפקעו דמתני' דמוקמינן בגמרא בשרירי אבל משלה בהם האור היינו משלה בהם האור פורתא ולא נעשה מצותן ולכך יחזירו ומיהו לפי מה שפירש בקונטרס לא יחזיר אין צריך להחזיר לא קשה מידי דאיכא למימר דיעלו דקאמר היינו אם ירצה אבל אין חובה להעלותם ועוד י"ל דפקעו היינו דפקעו מאליהן וירדו יעלו יש במשמע שהורידן ויש לחלק בין מאליהן לע"י אחרים כענין ההיא דערך בקלפי (יומא מו:) המוריד גחלת מע"ג המזבח וכבה חייב משום דלא אתקיה ממצותה אלמה יכול להעלותה וכי פקעה תנן במתניתין דלא יחזיר ואין מועלין בה ואם היינו מפרשים דכולן לא קאי אפסולין לא היינו מתרצים בזה כלום דמכל מקום הוה קשה למאן דמתני לה אסיפא:

מסורת הש"ס

א) לקמן קג., ב) תוספ' דמעילה פ"א ה"ד ע"ש, ג) מעילה ט:, ד) יומא כ. ת"כ צו פ"ב ה"ה ועי' ספרי ראה עח, ה) ת"כ צו פ"א ה"א, ו) לעיל פד., ז) לעיל פו., ח) עי' רש"ק, ט) [וע"ע תוס' בכורות לו. ד"ה התולש], י) עי' ירושי' תרומות פי"א ה"ד

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא שנו וכו' ועוד דבתר הכי שקיל. נ"ב לכאורה התוס' אלו קשים הכנה מ"ש דבתר הכי שקיל כו' ומשמע מדבריהם דאין ר"ל מ"ש בגמ' ואפי' פירשו אמתניתין דהיינו דואפילו פירשו בלשון קושיא כדפרש"י אלא והיא כמו פיסקא ואאפילו פירשו דקאמר בברייתא קאי דסברי רבנן אפילו פירשו יעלו ועל זהן אמר רבה ל"ג דקדייה אלא שפירשו כו' ודלא כפרש"י וכן עיקר דפרש"י דחק ח"ב לפרש פירשו בלשון בתמיה ואינו מוכרח כלל וכן מבואר בילקוט וכן בכסף משנה משמע דלא גרים הכי קאמר אלא ה"ג אמר רבה לא שנו כו' וק"ל:

◆

שינויי נוסחאות

א] ואפילו (כתה"י וד"ו): ב] נ"ל הפיסקא פירשו ירדו בה"ו וכ"ה בכי"ד וד"ו. וקאי אברייתא דלעיל אסוף דברי רבי, ומייתי לה בקיצור. וכס"מ גרים אמר מר פירשו ירדו. [וכן כי' ל"ק אלא שהוא מצלים הגירסא פירשו אפילו הן בראש המזבח ירדו]. ועי' תוס' שהקשו על הגירסא שלפנינו, וע' אות ד: ג] מעלה אפילו פירשו קרובי הוא כו' (גירסת צ"ק): ד] לפי פי' התוס' תיבות ואפילו פירשו הוא פיסקא, וקאי אמילתא דת"ק בברייתא דלעיל דאפילו כפירשו צריך הקרבה יאסור כשאלה, ועל זה אמר רבה לא שנו כו'. ואת"כ גרסי' אמר רבה לא שנו וכו'. ולא גרסינן תיבות הכי קאמר. וכן היא בכתי' [illegible] הובא בסמוך אות י. וכ"כ הב"ח בהג"ה פ"ב וכ"מ. וכנה"ו אלדד עיד לגרוס פירשו אפילו כו'. והוא פיסקא אסוף דברי רבי. וגירסת ל"ק פירשו לא יעלו אמר רבה וקאי אמתני'. ועי' חמדת דניאל: ה] עצמותיה (כי"ש): ו] יתירא הוא מתיב כו' (כי"ע פי"ד, וכי"ה כי"ש): ז] נ"ל בהן עד שעת זריקה (גי"ו): ח] זריקה מועלין בהן עד שעת זריקה לאחר כו' (ש"מ וצ"ק, וכ"ה בכי"ח וצ"ג), וכנה"ו גרים כלפנינו עפ"נ: ט] מקדש את הראוי לו (ש"מ): י] ס"א ואפילו פירשו. כלומר אמר מר במילתיה דת"ק לרבות עצמות וגידין ואפילו פירשו אמר רבה לא שנו דאמרי רבנן פירשו יעלו אלא כו'. ול"ג הכי קאמר (כתה"י וש"מ). [בכי"י נכתב קטע זה על הגליון, וכס"מ נמצא קטע זה כדיבור שאחר תיבות לאחר זריקה, ול"ע]: יא] [illegible] קאי אדברי רבי דס"ל דלעולם ירדו אפילו כפירשו למערכה ולא ס"ל דיעלו אלא במחוברים דאל"כ הו"ל לחלק בפירשו (בה"ו), וכו' דלזה נתכוין גם בעל הב"ח שכתב דלפירש"י הך קושיא קאי אמתני' ע"ש, דמתני' היינו רבי לפירש"י: יב] נ"א לכהן יהיה והשאר נמחק (ש"מ): יג] ואינהו (ב"ח): יד] נ"ל מישתרו (ש"מ): טו] נ"ל בין ומיהו הנך נמחק (ש"מ): טז] כאן חסר ד' דיבורים: אי איה בהו ממש. שבשרן ניכר. הס"ד ומה"ד אפילו לאחר חצות נמי. דבשר היכי הוי עיכול. הס"ד ומה"ד אי דלית כו' (כתה"י וש"מ): יז] ס"א נוסף אפילו קודם חצות נמי לא יחזיר וה"ה דאין מועלין בהן אם פקע למטה דהשתא לא חזי לא לתרומה (הדשן) דלאו דשן הוא ולא (להוצאה) [להקטרה] (ש"מ): יח] בספר יכן מצאתי הגירסא כך אמר מר פירשו ירדו א"ר זירא לא שנו אלא וכו' והיא גירסתו של רש"י (ב"ש). ועי' לעיל אות ב: יט] עי' לעיל אות ד: כ] נ"ל דאם (צ"ק): כא] תיבת מחיים נמחק (חזו"א זבחים [illegible]): כב] נ"ל במחובר (ש"מ): כג] נ"ל דגמר (ש"מ): כד] נ"ל דבאשם (ב"ח), ועי' ט"ק שמיישב הגירסא. וגירסת כת"מ ולא נפיק מלו יהיה רק דעולה. ועי' [illegible]: כה] נ"ל אבל אם פירשו לאחר זריקה התירתם זריקה ולא יעלו אי נמי כו' (ב"ש): כו] כס"מ וכ"ה נוסף (ובמאי עסקינן אי לפני זריקה כולהו אסירי ואפילו מעילה איכא בקדשי קדשים [ואין כאן שעת היתר לכהנים] (כ"ה ברש"ו) אי לאחר זריקה (לרבה) [לר"א (חו"א)] כולהו שרי (ולר"א) [ולרבה] (חו"א) של עולה אסורין ושל אשם וחטאת כולן מותרין: כז] רבינו תם (ש"מ):

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פרק ו מהלכות מעה"ק הלכה ג:
כז ב מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה יב:
ג מיי' פ"י מהלכות מעה"ק הלכה י:
ד מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה יב:
כח ה ו מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ג:
כט ז מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה יב יג:
ל ח ט מיי' פרק ג מהלכות פסה"מ הלכה יח:
לא י מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ג:

◆

תורה אור השלם

1. וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיהוָה: ויקרא א, ט
2. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל: דברים יב, כז
3. וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֶת עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ח
4. כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ז

◆

מוסף רש"י

הובא בעמ' קודם

◆

שיטה מקובצת

רבי היא. פי' דקאי נמי אמתני' והאי דקאמר פירשו לא יעלו לאו דוקא דהא ר"ל דאם עלו אחר שפירשו לירדו. ולא נהירא דאדרבה היה לו להשמיענו דירדו דהוי חידוש יותר ומתמילא הוי ידעינן דלא יעלו. ועוד דבמסכת חולין (דף ג.) מייתי לה ולא קאמר הא מני רבי היא אלא (תנן) [ענן] הברייתא. לכן נראה דלא קאי אלא על הברייתא אבל מתני' אתיא כרבנן ולא יעלו דוקא אבל אם עלו אפילו אחר שפירשו לא ירדו. וא"ת מנא להו לרבנן הכי דמתני' דאם פירשו לא יעלו. וי"ל דנפקא להו [illegible] הכי [illegible] עולה כו', [illegible] דלא יעלו, וי"ל [illegible] יותר [illegible] מעלה [illegible] גידים ועצמות [illegible] על המזבח. וא"ת [illegible] לומר [illegible] פירשו לא יעלו, וי"ל [illegible] מעולין [illegible] על המזבח [illegible] לאחר [illegible] פירשו לא יעלו אבל היה [illegible] (מהרי"פ). ומיהו [illegible] מדדייקי בגמ' מאן תנא דשמעת ליה פירשו ירדו רבי היא, [illegible] לאו אמתני' קאי אלא אברייתא, [illegible] בכריתות [illegible] (ר"ב ז"ל): **אתיא** זריקה ושריתינהו אפילו למעבד בהו קתא דסכיני. [illegible] שופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא, של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא, [illegible] לא יתקע בשל עולה, [illegible] קודם זריקה [illegible] למעבד מינייהו קתא דסכיני, [illegible] לאחר זריקה [illegible] בשל שלמים לא יצא, [illegible] קודם זריקה, [illegible] לפירשו מחיים, [illegible] שופר שהקדישו לבדק הבית [illegible] (מהרי"פ). [illegible] תוס' מיטלטלות, [illegible] לתקוע בשופר של עולה, [illegible] לתקוע קודם זריקה [illegible] לאחר זריקה מותר, [illegible] לאוקמה בכפירשו לאחר זריקה [illegible] שלמים [illegible] יתקע, [illegible] (ב"ש): **אתיא** זריקה ושריתינהו. [illegible]: **עצמות** קדשים לפני זריקה לאחר [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com